

Høring. Forslag om lovfesting av krisesentertilbudet.

1. Beskrivelse av dagens situasjon

Beskrivelsene av krisesentertilbudet og hjelpeapparatet rundt kjenner vi godt igjen. Vi vil understreke at de vidt forskjellige tilbud og organiseringer som finnes på krisesentrene i vesentlig grad skyldes de store forskjeller i de økonomiske betingelsene for de ulike sentrene. Disse økonomiske ulikhetene må forandres slik at mishandlede kvinner og deres barn får det tilbudet de trenger.

2. Hva skal lovfestes og forankres av tilbud?

Den nåværende formen på krisesentrene har vist å gi et godt tilbud for voldsutsatte kvinner og deres barn. For å unngå forringelse av kompetansen og det helhetlige tilbudet er det viktig at tilbudet ikke blir oppstykket. Vi vil at krisesentrene skal bestå i sin nåværende form, men at loven skal legge fastere rammer for tilbudet og ikke overlate det til kommunene å avgjøre hva slags tilbud de ønsker å tilby. Dette for å sikre at alle mishandlede kvinner i hele landet får det samme tilbudet om beskyttelse og hjelp uavhengig av kommunen de bor i.

Loven må sørge for at sentrene drives av faste ansatte, ikke frivillige. Dette skal forøvrig ikke hindre at frivillige kan gi et tilbud utover det som er lovpålagt krisesentrene. En del krisesenter drives fremdeles av frivillige vakter. Det er viktig at disse ivaretas i overgangen fra frivillige til faste ansatte for eksempel ved at erfaring fra krisesenterarbeid kan veie like tungt som mer formell kompetanse ved ansettelse.

3. Kommunens ansvar og innholdet i krisesentertilbudet

Vi ønsker at dagens krisesentre skal fortsette sin utadrettede virksomhet når det gjelder informasjon om skadevirkninger og reaksjoner hos voldsutsatte kvinner og deres barn som har vært utsatt for/ vitne til vold. Kommunene skal fortsatt ha ansvar for å informere om tilbudet slik som lovforslaget uttrykker det.

Vi vil presisere viktigheten av at krisesentrenes paraplyorganisasjoner opprettholdes da de er viktige informasjonsformidlere. I tillegg sørger de for faglig utvikling gjennom aktiv møtevirksomhet og konferanser.

4. Målgrupper for krisesentertilbudet

Krisesentrene skal være en meklingsfri sone som tar imot voldsutsatte kvinner og deres barn. Vi opplever det slik at kvinner får økt styrke og at de utveksler mesteringsstrategier når de møter andre kvinner i samme situasjon.

Det nye lovforslaget vil lovpålegge et krisesentertilbud for personer som utsettes for vold i nære relasjoner. Vi vil også at krisesentrene skal ta imot kvinner som opplever strukturell vold som voldtekt og menneskehandel. Kvinner som blir utsatt for menneskehandel opplever vold og vi mener derfor at de faller inn under krisesenterets ansvar. Det som her blir viktig å huske på er at krisesentrene er et akutttilbud, og det derfor må opprettes et bedre tilbud for ofre for menneskehandel som har behov for langvarig opphold.

Når det gjelder flyktninger og asylsøkere, mener vi at så lenge de har lov til å bo på et asylmottak skal de ha rett til å oppholde seg på et krisesenter hvis de har blitt utsatt for vold.

Derimot vil vi ikke at personer som har problemer ved at de er husløse, rusmisbrukere eller trenger et psykiatrisk tilbud skal komme og bo på krisesenteret. Krisesenteret må være et spesialisert tilbud rettet mot voldsutsatte kvinner. Det er en vanskelig tilværelse de voldsutsatte kvinnene og deres barn møter, og den må ikke belastes ytterligere ved at de skal oppholde seg med rusavhengige og psykiatrisk syke. Disse må søke tiltak ved andre egnede steder. Dette gjelder også dersom den rusavhengige/psykisk syke er voldsutsatt. De har da så sammensatte vansker at det av hensyn til de andre brukerne ikke bør løses ved et krisesenter.

Det er kommet ønsker om at menn også trenger et krisesentertilbud. Det nye lovforslaget bruker ord som ”anbefaler ikke” å samlokalisere krisesentertilbudet for kvinner og menn. Problemet er at en slikt ordbruk åpner for nettopp dette, og det er vi sterkt imot! Voldsutsatte kvinner kan ikke samlokaliseres med menn med behov for et tilbud og dette må komme frem i loven. Terskelen for å oppsøke et krisesenter blir større for mange kvinner hvis det er menn på senteret enten som brukere eller ansatte.

Det er også kommet forslag om å endre sammensettingen av de ansatte og nå begynne å ansette menn. Dette er tenkt som et korrektiv for det dårlige inntrykket kvinner og barn kan ha av menn. Dette er vi ikke enige i da det vil gjøre det vanskeligere for mange av våre utenlandske kvinner å henvende seg. Vi vil ikke risikere at noen kvinner lar være å henvende seg for hjelp på grunn av mannlig nærvær. Vi ønsker at tilbudet skal forbli som det er med kvinnelige ansatte. Vi er åpne for et tilbud hvor man kan ha en mannlig ansatt som kan ta seg av barna utenfor botilbudet hvis tillit er blitt etablert og barna

er komfortable med det.

Departementet fremhever at kommuner ikke bør ha mulighet til å avvise kvinner som søker hjelp og som kommer fra en annen bostedskommune. Dette er vi helt enige i, og vi understreker derfor viktigheten av at vertskommuner som da får en strammere økonomisk situasjon må få større tilskudd av departementet. I tillegg må kommuner som er knyttet opp mot krisesenteret bli pålagt å følge opp egne innbyggere.

5. Kvaliteten i tilbudet og tilretteleggig for ulike brukergrupper

Det er ytre ønske om innspill i forhold til på hvilken måte kommunene og ulike instanser kan bidra med å ivareta barna. Vi mener at økt kompetanse om vold og overgrep i alle instanser av hjelpeapparatet er viktig.

Det samme gjelder for krisesenterene som må inneha den nødvendige kompetansen i forhold til å møte mennesker i krise. De ansatte må vite om eksisterende hjelpetiltak, ha samarbeidsevne, vise en personlig egnethet og ha en genuin interesse for feltet.

Daglig leder må ha god erfaring innen ledelse for å sikre et nødvendig og godt tilbud. Vedkommende har stort ansvar og skal kunne administrere senteret, sørge for budsjettet, ha personalansvar, internkontroll, sørge for sikkerhetsrutiner og etterlevelse av lover og avtaleverk som regulerer arbeidsliv og andre aspekt av driften.

Da det er mangel på eksisterende fagutdanning innen vårt felt ønsker vi et eget opplæringsprogram for ansatte på krisesenteret. Denne kompetansen skal bygge på alle sider av vårt arbeidsfelt. Denne opplæringen må være tilgjengelig for ikke gi et for smalt rekrutteringspotensiale.

En annen utfordring er at for deler av befolkningen kan det ta opp til 8 timers reise til nærmeste krisesenter. Det er svært viktig at avstand ikke er til hinder for å oppsøke hjelp. Det bør derfor være anledning til å sørge for transport til et krisesenter i områder med lav dekningsgrad eller lange avstander. Alternativt kan det være en løsning med satellitt-leiligheter underlagt et større krisesenter. Vi presiserer nødvendigheten av at det ikke skal være praktiske eller økonomiske hindringer som hindrer kvinnene og deres barn i å oppsøke hjelp.

En siste sak under dette punktet er viktigheten av å bygge opp fine stunder mellom mor og barn som bor på krisesenteret slik at barnet kan føle seg trygg og ha tillit til mor. Dette er et mål som kan oppnås ved ikke å svekke mors foreldreautoritet ved at krisesenteret ikke tar over ansvaret for barna. Dette betyr

ikke at senteret ikke kan avlaste mor ved behov, men heller at mor har det overordne ansvaret for barna til enhver tid.

6. Samordning av tjenester

Vi ser et behov for samordning av tjenester. Vi tror at en individuell plan kan sikre at tjenestemottaker får den oppfølging som er nødvendig. De vi tror vil ha en særlig nytte av en individuell plan er dem som utsettes for tvangsgifte, kvinner med minoritetsbakgrunn som har bodd kort tid i landet og kvinner som lever på kodet adresse.

Kommunene bør få ansvaret for samordning av tjenester. Det er også viktig at de får ansvaret for at nødvendige tjenester bygges opp og at det tilføres kompetanse på området.

Kommunene bør pålegges å utarbeide handlingsplan mot vold i nære relasjoner.

7. Taushetsplikt og opplysningsplikt

Dette er et punkt vi gir vår fulle tilslutning.

8. Politiattest

Dette er et punkt vi gir vår fulle tilslutning.

9. Internkontroll og kommunalt tilsyn

Det er positivt om kommunen blir pålagt å føre tilsyn med krisesentertilbudet. Vi tror det vil gi en bedre samordning av tjenestetilbudet, et større fokus på problematikken lokalt og en god forankring i kommunene.

10. Statlig tilsyn

Vi støtter forslaget om statlig tilsyn. Dette vil være et nyttig korrektur for kommuner og eksisterende krisesentre og vil sikre tilbudet for våre brukere.

11. Forholdet til Svalbard

Loven må gjøres gjeldende også på Svalbard. Det er all grunn til å tro at behovet for et krisesentertilbud også finnes på Svalbard. I tillegg er beboere på Svalbard i en spesiell situasjon ved at de har et lite og forholdsvis isolert samfunn hvor svært mange av beboerne mangler sine vanlige nettverk, så som storfamilie.

12. Økonomiske og administrative konsekvenser

Det er i dag stor variasjon i kommunenes krisesentertilbud. Noen kommuner har sett nødvendigheten av et godt utbygd krisesentertilbud, og har prioritert krisesenterne økonomisk. Disse kommunene kan raskt tilfredsstille lovens krav. Andre krisesenter drives med knappe ressurser. Dersom de skal ha mulighet til å følge opp lovens krav, må det skje en betydelig økning i budsjettet. Vi frykter at kommunene ikke vil prioritere krisesentrene dersom finansieringen skal inn i kommunenes rammetilskudd. Dette kan føre til en enda større variasjon i kvaliteten på tilbudet.

Vi ønsker derfor at dagens finansieringsform beholdes i hvert fall fram til kommunene har styrket krisesentertilbudet opp til krav som loven gir. Før kommunene får det hele finansieringsansvaret, bør det ha skjedd en utjevning både når det gjelder økonomi, bygningsmessig standard og innhold i tilbudet. Dette opplever vi lettere kan skje gjennom en 20-80 finansiering. Da vil kommunene fortsatt måtte sende søknad og rapportere til statlig myndighet, noe som gir staten en hvis kontrollfunksjon. Samtidig vil kommunens tilsynsplikt gi en nødvendig, lokal forankring.

Når det gjelder departementets anslag i økte driftsutgifter og investeringsutgifter er vi av den oppfatning at dette anslaget er for forsiktig. Vi er også av den oppfatning at en del krisesenter har lokaler som er lite egnet for formålet. Det bør derfor sette av midler til oppussing av eksisterende bolig, nybygg eller kjøp av ny bolig der dette trengs.

13. Øvrige merknader

Vi opplever det som svært positivt å være medlem av en paraplyorganisasjon. Det er viktig at voldsproblematikken er synlig i samfunnsdebatten. Vi anser vårt kvinnepolitiske engasjement og det utadrettede informasjonsarbeidet som særdeles viktig. Takket være krisesentrene og deres organisasjoner har problemstillinger blitt reist og debattert. En koordinerende organisasjon kan med større tyngde enn det enkelte senter reise og debattere de problemstillinger vi møter i vårt arbeid. Vi ser det dessuten som viktig å ha et faglig treffpunkt der vi kan heve vår kompetanse og utveksle erfaringer. Medlemskap i en paraplyorganisasjon er etter vår mening vel anvendte penger. Vi frykter imidlertid at kommunene ikke ser samme verdien i dette medlemskapet. Vi ber derfor om at tilslutning til en paraplyorganisasjon skal komme inn som en anbefaling i forarbeidet med loven.

Det er viktig for oss at krisesenteret ikke skal regnes som en institusjon. Det skal være et midlertid hjem der den voldsutsatte får hjelp til selvhjelp. Kvinnene skal få ta beslutninger på egne vegne og på vegne av sine barn. Dette er viktig for at de selv skal kunne ta kontroll over sitt eget liv og bli i bedre stand til å møte de utfordringer de vil stå ovenfor når oppholdet på krisesenteret er over.

Diskutert og vedtatt på Romerike Krisesenters fellesmøte 13.01.09.